

UITLEG EN VERKONDIGING

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

De gelijkenis van de Zaaier en het zaad is een bekende gelijkenis. Het is uit het leven gegrepen. Maar pas op. gelijkenissen zijn niet zo maar verhaaltjes, een plaatje bij een praatje. Nee we kunnen niet anders.

Over God en het Koninkrijk kunnen we niet anders spreken dan in gelijkenissen. God en Zijn Koninkrijk zijn eigenlijk niet in woorden te vangen, vast te leggen. Je kunt God of het Koninkrijk niet omschrijven als in een definitie. Ze zijn en blijven een geheim dat ons verre te boven gaat en waar we nooit volledig met onze vingers achter kunnen komen. Onze menselijke woorden schieten te kort om de werkelijkheid van God en het Koninkrijk onder woorden te brengen.

Dat is het gelijk van Kuitert, als hij ongeveer zegt: we hebben alleen woorden van beneden om over boven te spreken. Als ons spreken over God en het Koninkrijk kan slechts verwijzend zijn, spreken in beelden, in metaforen.

Het lijkt op....	Het is als....
Hij lijkt op....	Hij is als....

God is geen vader, maar is als een vader
God is geen zaaier, maar is als een zaaier

Geloofstaal is bijna per definitie 'gelijkenistaal'. Dat kan niet anders. Dat geldt dan ook voor de leer, de leerstellingen, de dogma's. Aan de ene kant moeten we onder woorden zien te brengen wat wij geloven en wat wij niet geloven. Maar aan de andere kant dienen we te beseffen, dat het geheim van ons geloof veel groter en dieper is, dan onze woorden kunnen bevatten. Geloofstaal kan dan ook nooit louter rationele taal zijn. Geloofstaal heeft altijd iets poëtisch en mystiek. Tastend en proevend, wikkend en wegend probeer je geloven onder woorden te brengen.

Maar hoe mooi ook, het blijven altijd verlegenheidsformules. Het is nooit en te nimmer eenduidig onder woorden te brengen. Het is altijd meervoudig. De pluriformiteit -de veelvoudigheid en veelkleurigheid- zit als het ware in het geloof ingebakken. Het ene beeld vult het andere aan, het ene beeld corrigeert het andere.

Vandaar dat je nooit kunt zeggen dat deze of die leer of leerstelling dé waarheid is. Hoogstens kun je spreken over een vermoeden van de waarheid. Dat betekent dat er in het geloof altijd de ruimte moet zijn voor die pluriformiteit, voor die veelvoudigheid en veelkleurigheid. Er moet altijd weer ruimte zijn om die vermoedens op verschillende manieren onder woorden te brengen. Je cirkelt om het geheim heen. Maar het blijft een geheim en niemand heeft dé Waarheid in pacht.

Zo heb je in het geloof ook elkaar nodig om elkaar aan te vullen, te corrigeren, te inspireren enz. enz. Geloofstaal, leer en leerstellingen mogen eigenlijk geen monoloog zijn, maar moeten altijd iets hebben van de dialoog, het gesprek rond het geheim. Hoe overtuigd ook, er dient altijd een openheid te zijn. Ieder absoluteit is uit den boze.

Een gelijkenis wil ons aan het denken zetten over God en onszelf, over de relatie tussen God en mensen, over wie we zijn als mensen van God en wat ons in dat licht te doen staat.

Als we het hebben over God als Vader dan zien we onszelf in dat licht als kinderen van God en broeders en zusters van elkaar. Als we het hebben over God als herder, dan zien we onszelf als schapen, die de herder nodig hebben om hen de weg te wijzen en te behoeden voor kwaad. Als we het hebben over God als Heer, dan zien wij onszelf als dienaren van die Heer enz. enz. En al die beelden vullen elkaar aan. Zijn een stukje van het mozaïek dat God is en ook van het mozaïek dat de mens is.

Zo ook in de gelijkenis van de Zaaier en het Zaad. Jezus vergelijkt God met de Zaaier, die het zaad van het Woord of van het Evangelie in de mensen zaait. Zo is de mens in deze gelijkenis als de bodem, de grond, de aarde.

Zoals zaad, dat in de grond ontspruit en tot leven komt, groeit en bloeit en vrucht draagt, zo wil Gods Woord, Gods belofte van het Koninkrijk in het leven van mensen ontkiemen en groeien en bloeien en vrucht dragen. Maar Jezus laat in de gelijkenis zien hoeveel er ook mis kan gaan en gaat in dat groeiproces.

Zoals de aarde door de groeikracht van het zaad kan uitgroeien tot een leefbare en bewoonbare aarde, waarop mensen kunnen genieten van het goede der aarde, zo.... kan het zaad van het woord van God, van de belofte van het Koninkrijk de mens doen groeien, opdat een menswaardige samenleving kan opbloeien.

Het beeld van de groeikracht van natuur is een mooi beeld. Enerzijds zijn we er vertrouwd mee - we zien het om ons heen gebeuren- anderzijds blijft die groeikracht in de natuur een wonderbaarlijk gebeuren, een wonder, een geheim. Lange tijd zie je er niets van, lijkt er niets te gebeuren...en dan begint het ineens, heel aarzelend, kwetsbaar en teer. Maar het zet door.

Zo is ook de groeikracht van het Woord, van Gods belofte een wonder, een geheim. Vaak zie je er niets van, maar dan ineens zie je hier en daar en daar -vaak heel kwetsbaar en teer- in mensen en in samenlevingen toch vrede groeien, recht opkomen, liefde opbloeien. Het zet door.

God zaait. Aan hem zal het dus niet liggen. In zijn liefde en genade schenkt Hij ons het zaad van het Woord, de groeikracht van de Belofte.

Maar er kan met het groeien veel misgaan. Dat weten we uit de natuur. dat weten we ook uit eigen ervaring; de groei van de mens. Het groeien gaat niet zomaar vanzelf. Het hangt van de omstandigheden af, het hangt van de mensen om je heen af, maar het hangt vooral van jezelf af. Je moet er wat voor doen. Je moet er aan werken.

En dat is de vraag van de gelijkenis. Valt het zaad van Gods belofte bij ons in goede aarde. Ja, nog preciezer: zijn wij goede aarde ?

In ieder geval - wat wij verder ook zijn en daar zullen we het in het vervolg over hebben- het is wel Gods bedoeling. Wij mensen zijn bestemd om te aarden naar God, om goede aarde te zijn:

- * goede aarde, waarin de belofte van het Koninkrijk kan groeien en bloeien.
- * goede aarde, waarin het zaad van liefde, vrede en recht kan opbloeien en vrucht dragen in ons leven met elkaar.

Daartoe om te aarden naar God, om goede aarde te zijn voor het Woord van God zijn wij mensen bestemd, geroepen.

Maar ...de gelijkenis vertelt ons dat mensen vaak geen goede aarde zijn, waarin de belofte van het Koninkrijk kan gedijen. Integendeel de belofte vindt vaak geen gehoor en loopt stuk op de hardheid van het bestaan. Er is in het menselijke leven vaak geen ruimte om de belofte van God te laten groeien en bloeien. Geen goede aarde, maar wij mensen zijn:

als grond langs de weg,
als een rotsbodem,
als grond vol doornen

M.a.w. Ons leven is vaak even onvruchtbaar als de grond langs de kant van de weg; ons hart is vaak hard als een rots, waar Gods Woord op afstuit; Onze liefde en menselijkheid worden vaak verstikt door de wirwar van het leven zoals doornen zaad verstikken. Jezus legt het voor zijn leerlingen nader uit. Het is de enige gelijkenis, waarbij hij dat doet. Maar ook die uitleg vraagt weer om uitleg in onze situatie.

* mensen als grond langs de weg:

Het Woord wordt wel gezaaid, maar de vogels pikken het weg. Het Woord krijgt m.a.w. geen kans om in ons te groeien. Jezus spitst dat in zijn uitleg nader toe, als hij zegt: " de duivel neemt het weg". Bij duivel moeten wij denken aan al die machten en krachten die het leven verzieken en bederven. Al die machten en krachten die de mens zijn menselijkheid ontnemen. Machten als geweld en haat, fanatisme en fundamentalisme, nationalisme en racisme of een andere ideologie, die mensen onmenselijken. Als mensen in de greep van onmenselijke machten komen, wordt hij erger dan een beest. Het Zaad van het Woord waarin onze menselijke bestemming tot liefde voor God en de naaste onthuld wordt, krijgt dan geen kans. We zien het ons ons heen gebeuren in de toename van de agressiviteit, terrorisme en het zinloze geweld onder mensen. Zo zijn we geen goede aarde.

* mensen zijn ook hard als een rotsbodem

Op een rots ligt slechts een dun laagje aarde. Het zaad van het Woord , van het koninkrijk groeit wel, maar slechts oppervlakkig; het wortelt niet echt in het leven, in het hart van mensen. het gaat niet diep. Het is alleen maar een laagje aan de buitenkant. De buitenkant van gelovig fatsoen. Maar het hart klopt niet voor het Koninkrijk en de Gerechtigheid. Het hart klopt voor andere dingen. het hart klopt enkel voor zichzelf en niet voor de ander. En dat blijkt als het er op aan komt. Als de ander een beroep op ons doet. Dan blijkt dat het geloof geen moeite mag kosten. Dan blijkt de hardheid, kilheid en onverschilligheid jegens de ander. Het is ieder voor zich en God voor ons allen. We sluiten ons af voor de ander, zeker voor de ander in nood en ellende. Maar zo zijn we geen goede aarde.

* mensen als een stuk grond vol doornen

Jezus vult die doornen in met zorgen, rijkdom en lusten van het leven. het zijn dus zinnenprikkelende doornen. Met zorgen bedoelt Jezus hier dat wij mensen vaak zozeer met onszelf bezig zijn -zozeer bezig zijn te zorgen voor ons zelf- dat we niet toekomen aan de ander met een kleine letter -onze naaste- en evenmin aan de ANDER met een hoofdletter -God- . Hij spitst dat nader toe: met rijkdom en lusten. mensen menen dat materiele rijkdom het toppunt van geluk is. Alles kunnen ze daarvoor opzij zetten en opofferen: liefde, vriendschap, collegialiteit, solidariteit. En hoe velen komen niet bedrogen uit ?

Rijkdom is niet de zin van ons bestaan. dat zijn veeleer liefde, vriendschap, recht, menselijkheid, vrede. Die maken leven, goed leven en samenleven pas mogelijk. *"Niets meer te wensen, maar toch niet gelukkig"*

En de jacht op rijkdom verstikt al die zaken, die het geloof vooropstelt. Het Zaad van het Woord van God, de boodschap van het Koninkrijk krijgt niet de ruimte om te ontkiemen en te groeien.

En zo gaat het ook als je als mens in de greep bent van allerlei lusten , dwz enkel gericht bent op de bevrediging van het eigen ik, in de greep van zelfzucht, hebzucht. Dan is er voor de ander geen ruimte meer. En zo verstikt het Woord en kan het niet vrucht dragen in liefde, in vrede, in recht. Zo zijn we geen goede aarde.

Het zit allemaal in ons: ook in ons leven valt het Zaad van het Woord vaak niet in goede aarde, laten we ons dat woord ontnemen doordat we ons laten beheersen door andere machten of stuit het af op de hardheid van ons hart of wordt het verstikt in ons egoïsme. Het zit in ons allemaal.

Maar Jezus wil ons daarin niet vast zetten. Hij wil ons eruit bevrijden, opdat wij gaan aarden naar de Vader, opdat wij goede aarde worden, waarin het Woord van God kan uitgroeien en waarin de Boodschap van het Koninkrijk vrucht kan dragen in ons omgaan met elkaar en in onze inzet voor elkaar.

De gelijkenis roept ons op:

- * om kritisch naar onszelf te kijken.
- * Om ons niet gewonnen te geven aan machten en krachten die het leven bederven.
- * om onszelf niet op te sluiten in hardheid en egoïsme
- * om anderen niet te laten stikken

maar om ons open te stellen voor God en Zijn Woord. Dan worden we goede aarde en kan de boodschap van het Koninkrijk in ons leven vrucht dragen tot zegen van onszelf en de samenleving. Daarom vertelt Jezus via zijn leerlingen ook ons deze gelijkenis.

Amen.

ZINGEN De Zaaier ging uit om te zaaien.. lied 764